

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Факультет аграрного менеджменту
Кафедра адміністративного менеджменту та зовнішньоекономічної діяльності

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету аграрного менеджменту
Анатолій ОСТАПЧУК

«_____» _____ 2022 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри адміністративного
менеджменту та ЗЕД

Протокол № 20 від 24.05.2022 р.

Завідувач кафедри

_____ Віталій ЛУЦЯК

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Менеджмент ЗЕД»

_____ Лариса ДІБРОВА

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КРИТИЧНЕ МИСЛЕННЯ ТА УПРАВЛІННЯ
РИЗИКАМИ В ЗЕД**

спеціальність 073 «Менеджмент»

освітня програма «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності»

Факультет аграрного менеджменту

Розробник: доцент, к.е.н. Ковтун О.А., ст. викладач, к.е.н. Чорненька Л.М.

Київ – 2022 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Критичне мислення та управління ризиками в зовнішньоекономічній діяльності
(назва)

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>Магістр</i>	
Спеціальність	<i>073 Менеджмент</i>	
Освітня програма	<i>Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Обов'язкова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)		
Форма контролю	<i>Екзамен</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	1	1
Семестр	2	2
Лекційні заняття	<i>15 год.</i>	<i>6 год.</i>
Практичні, семінарські заняття	<i>15 год.</i>	<i>10 год.</i>
Лабораторні заняття	<i>год.</i>	<i>год.</i>
Самостійна робота	<i>90 год.</i>	<i>104 год.</i>
Індивідуальні завдання	<i>год.</i>	<i>год.</i>
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	<i>3 год.</i>	

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Опанування студентами теорією та широким спектром сучасних методів прийняття управлінських рішень на основі системного аналізу, математичного моделювання та оптимізації діяльності суб'єктів господарювання в умовах ринкової економіки; опрацювання ними на конкретних, максимально наближених до реальних, навчальних кейсах, прикладах і математичних моделях методів визначення найкращих управлінських рішень, з використанням засобів обчислювальної техніки, пакетів прикладних програм, сучасних інформаційних технологій тощо, які дозволяють обґрунтовувати та приймати оптимальні управлінські рішення в умовах невизначеності.

Завдання:

набуття студентами теоретичних знань та практичних навиків в галузі розробки та прийняття управлінських рішень; вибір та визначення умов, факторів та методів прийняття раціональних рішень; засвоєння методології визначення ефективності рішень, що приймаються; розуміння та вірне застосування принципів процесу прийняття рішень на найближчу та далеку перспективи, регулювання та контролювання механізму прийняття управлінських рішень.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати:**

- ключові поняття, категорії та принципи ухвалення управлінських рішень;
- значення та етапи формування процесу ухвалення рішень;
- на високому рівні володіти теоретичним матеріалом; як пов'язувати теоретичні питання з практичною діяльністю на мікроекономічному рівні;
- як розв'язувати практичні задачі, формувати рішення ситуаційних завдань прикладного характеру;
- володіти економіко-математичним інструментарієм прийняття управлінських рішень;

вміти: вибирати, приймати і реалізовувати оптимальні управлінські рішення; працювати з науковою літературою; обґрунтовувати прийняті рішення; обґрунтувати власну точку зору, толерантно вести себе під час дискусії; вирішувати як абстрактні так і конкретні, реальні проблемні ситуації господарського життя; використовувати набуті знання в реальному житті.

Набуття компетентностей

Компетентності	
Загальні компетентності (ЗК)	
ЗК 2	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачають проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначеності умов і вимог
ЗК 3	Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій
ЗК 6	Здатність генерувати нові ідеї (креативність)
ЗК 7	Здатність до абстрактного мислення, аналізу, синтезу.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	
СК 2	Здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани
СК 4	Здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів в організації
СК 9	Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію
СК 10	Здатність управляти організацією та її розвитком
СК 11	Здатність використовувати методичні та практичні підходи до здійснення господарської діяльності організацій в умовах міжнародної діяльності

СК 13	Забезпечувати ефективне здійснення управління в аграрній сфері
-------	--

Програмні результати навчання

ПРН	Зміст
ПРН1	Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах
ПРН2	Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення
ПРН4	Обґрунтовувати та управляти проектами, генерувати підприємницькі ідеї
ПРН5	Планувати діяльність організації в стратегічному та тактичному розрізах
ПРН6	Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність
ПРН8	Застосовувати спеціалізоване програмне забезпечення та інформаційні системи для вирішення задач управління організацією

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- повного терміну денної (заочної) форми навчання;
- скороченого терміну денної (заочної) форми навчання.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
л			п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Основи теорії прийняття управлінських рішень														
Тема 1. Теоретичні основи прийняття управлінських рішень	1-2	10	2	2			4	6	1	1				4
Тема 2. Результативність управлінських рішень, оцінка їх ефективності. Економічне обґрунтування рішень	3-4	10	2	2			6	13	1	2				10
Тема 3. Характеристика методів, моделей та інструментарію	5-6	14	2	2			10	22	1	1				20

прийняття управлінських рішень													
Разом за змістовим модулем 1			6	6			20		3	4			34
Змістовий модуль 2. Формалізовані методи прийняття управлінських рішень													
Тема 1. Загальна характеристика неформальних методів прийняття управлінських рішень	7-8	14	2	2			10	23	1	2			10
Тема 2. Загальна Характеристика математичних методів та моделей в економіці	9-10	24	2	2			20	17	1	2			24
Тема 3. Прийняття управлінських рішень на основі методів дослідження для управління ризиками в зовнішньоекономічній діяльності	11-15	50	5	5			40	9	1	2			36
Разом за змістовим модулем 2			6	12			70		3	6			70
Усього годин	120		15	15			90		6	10			104
Курсовий проект (робота) з _____ <small>(якщо є в робочому навчальному плані)</small>			-	-	-		-		-	-	-		-
Усього годин	120		15	15			90		6	10			104

4. Теми семінарських занять

(не передбачено планом)

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теоретичні основи прийняття управлінських рішень	2
2	Результативність управлінських рішень, оцінка їх ефективності. Економічне обґрунтування рішень	2
3	Характеристика методів, моделей та інструментарію прийняття управлінських рішень	2
4	Загальна характеристика неформальних методів прийняття управлінських рішень	2

5	Загальна характеристика математичних методів та моделей в економіці	2
6	Прийняття управлінських рішень на основі методів дослідження для управління ризиками в зовнішньоекономічній діяльності	5

6. Теми лабораторних занять

(не передбачено навчальним планом)

7. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами

Контрольні питання

1. Сутність розробки і прийняття управлінських рішень.
2. Які основні фактори впливають на розробку і прийняття УР?
3. Які специфічні закони впливають на УР ?
4. Чому УР — основа управління? Місце УР у циклі управління.
5. У чому суть взаємозв'язку УР на різних рівнях ієрархії?
6. Концепції, моделі та методи при вирішенні управлінських проблем.
7. Який зв'язок між стратегічним рішенням, функціональним (оперативним) і тактичним?
8. Наведіть класифікацію рішень залежно від цілей і методів їхньої розробки.
9. Обґрунтуйте вимоги до УР.
10. Сутність системного аналізу, головні етапи та принципи його проведення.
11. Класифікація моделей та методів системного аналізу, етапи їх побудови.
12. Моделювання системного бачення проблем, наприклад: забезпечення сировиною і матеріалами, забезпечення трудовими ресурсами та ін.
13. Наведіть приклад моделювання системного аналізу на мікрорівні (аспект фінансова діяльність).
14. Загальне визначення методів керування.
15. Опишіть можливості й особливості застосування евристичних методів.
16. Вимоги щодо методів і моделей, які використовуються в обґрунтуванні УР.
17. Охарактеризуйте можливості та сферу застосування: SWOT-аналізу; ФВА, методу аналізу ієрархій; організаційно-діяльних ігор.
19. Опишіть шляхи удосконалення аналітичних методів і методологію їх застосування в обґрунтуванні та прийнятті УР.
20. Сутність програмно-цільового підходу.
21. Продукти управлінських рішень плани і програми.
22. Ознаки класифікації програм.
23. Зв'язок програмно-цільового підходу з іншими методологічними підходами.

24. Обґрунтуйте наявність програмно-цільового управління на підприємстві, де Ви працюєте чи проходили практику.

25. Сучасні напрямки використання комплексної цільової програми. ЦКП, що діють в Україні.

26. Характеристика комплексних цільових програм.

27. Послідовність розробки комплексних цільових програм.

28. Ітеративний характер розробки комплексної цільової програми.

29. Оптимальні рішення проблем.

30. Які показники відліку можуть використовувати для проведення рейтингової оцінки? Особливості її застосування у проведенні кредитної політики банків.

31. Яку стратегію проводять ОПР, керуючись критерієм Ваальда? Критерієм Севіджа?

32. Економічна суть визначення «альтернативний варіант УР» .

33. Критерії, що приймаються в умовах ризику.

34. Поняття, правила і критерії прийняття рішень в умовах невизначеності та конфлікту.

35. Визначення математичного очікування.

36. Якому з критеріїв надають перевагу при виборі рішення?

37. Використання моделювання у процесі підготовки управлінського рішення.

38. Етапи політики управління запасами і їхня сутність.

39. Сутність моделі ЕОЗ і мета її застосування.

40. Методи оптимізації виробничих запасів.

41. Які прийоми використовують для зменшення запасів, пов'язаних з товарноматеріальними цінностями?

42. Недоліки і переваги сучасних методів обліку запасів.

43. Методика визначення ефективності використання запасів.

44. Моделі стану постачання запасів.

45. Алгоритм аналітичної оцінки ефективності використання запасів.

46. Розрахунок витрат на зберігання запасів.

47. Розрахунок загальної вартості подання замовлень за рік.

48. Розрахунок загальної вартості зберігання запасів за рік.

49. Розрахунок загальної вартості запасу одиниці продукції за рік.

50. Мета і завдання фінансового управління.

51. Моделювання основного балансового рівняння. В чому полягає гнучкість і унікальність моделі ВОК?

52. Моделювання показників фінансового стану підприємства.

53. Модель Дюпона її економічний зміст й інтерпретація.

54. Методи і моделі діагностики банкрутства.

55. Моделювання утворення прибутку підприємства і грошових потоків на основі фінансової звітності.

56. Модель вартості капіталу WACC, її сутність.

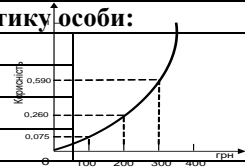
57. Моделі амортизації активів.

58. Моделі обслуговування боргу.
59. Історичні засади ситуаційного аналізу.
60. Які основні ситуації, в яких приймаються управлінські рішення, Ви можете назвати?
61. Які методи ситуаційного аналізу застосовують при розгляді конфліктних ситуацій ?
62. Які методи ситуаційного аналізу застосовують при розгляді ситуацій в умовах визначеності?
63. Які методи ситуаційного аналізу застосовують при розгляді ситуацій в умовах невизначеності?
64. Які методи ситуаційного аналізу застосовують при розгляді ситуацій в умовах ризику?
65. Назвіть цілі й етапи бізнес-планування.
66. Інформаційна база стратегічного аналізу.
67. Сутність і особливості стратегічних управлінських рішень. Основні елементи «стратегічного набору».
68. Економічна стратегія як сукупність господарських і аналітичних дій.
69. Методи стратегічного аналізу середовища підприємства.
70. Методи побудови стратегій.
71. Як прогнозування дозволяє зменшувати ступінь невизначеності майбутнього стану об'єкта керування?
72. Які цілі переслідує прогнозування?
73. Як Ви розумієте вираз «детермінований і стохастичний зв'язки»? Чому від точності їхнього опису залежить точність прогнозу?
74. Охарактеризуйте кількісні та якісні методи.
75. Які методи використовують при прогнозуванні економічної кон'юнктури?
76. Перелічіть методи вивчення інформації для прогнозування.
77. Наведіть класифікацію прогнозів. Обґрунтуйте залежність прогнозів і методів, що їх реалізують.
78. Охарактеризуйте основні методи прогнозування.

Пакети тестових завдань для визначення рівня знань студентів

1. Відкриті задачі, в яких невідома вся сукупність факторів, що впливають на результат і особа, що приймає рішення повинна попередньо сформулювати множину гіпотез перед тим, як їх оцінювати це
а) ризик
б) визначеність
в) невизначеність
г) ризик і невизначеність
г) відтік конфіденційної ситуації

2. Графік вказує на характеристику особи:
а) нейтральна до ризику
б) схильна до ризику
в) уникає ризик
г) впевнена в успіху

3. Балансова модель стійкості фінансового стану підприємства використовується при застосуванні
а) аналітичних засобів
б) аналізу доцільності затрат
в) аналізу чутливості затрат
г) статистичних засобів

4. $\pm E^I = (E^c + K^I) - Z$
а) наявність власних коштів підприємства
б) надлишок або недостатність власних засобів
в) надлишок або недостатність власних, середньо- і довгострокових джерел формування запасів і затрат
г) надлишок або недостатність загальної величини основних джерел формування запасів і затрат

5. Поєднайте фактори, що визначають ризик:	
А) Внутрішні фактори	1. податкова система
Б) Зовнішні прямої дії	2. міжнародне середовище
В) Зовнішні непрямої дії	3. якість продукції та послуг
	4. поведінка контрагентів
	5. технологічні недоліки
	6. природно-кліматичні умови
	7. корупція та рекет
	8. впровадження нової техніки та технології
	9. інфляційні процеси

6. ____ – функція пов'язана з тим, що існування ризику передбачає необхідність вибору одного з можливих варіантів рішення, в зв'язку з чим підприємець в процесі прийняття рішення аналізує всі можливі альтернативи, вибираючи найбільш рентабельні і найменш ризиковані
а) аналітична
б) захисна
в) регулятивна
г) соціально-економічна

7. ____ – план, відповідно до якого гравець здійснює вибір своєї дії у будь-якій можливій ситуації і при будь-якій можливій фактичній інформації

а) політика гри
б) правила гри
в) стратегія гри
г) тактика гри

8. ____ - це систематизація безлічі ризиків на підставі певних ознак і критеріїв, що дозволяють об'єднати підмножини ризиків у певні групи
а) економічний ризик
б) кількісна оцінка ризиків
в) класифікація ризиків
г) матриця прийняття управлінських рішень

9. ____ - це можливість втрати ресурсів чи недоотримання доходів, що виникає в результаті будь-яких видів діяльності, пов'язаних з виробництвом продукції, товарів, послуг, їх реалізацією, товарно-грошовими і фінансовими операціями, комерцією, а також здійсненням соціально-економічних і науково-технічних проектів
а) ризик
б) визначеність
в) невизначеність
г) ризик і невизначеність

4.	
10. Поєднайте класифікацію ризиків за їх ознаками та критеріями:	
а) за масштабами та розмірами	1. виправданий
б) за видами	2. глобальний
в) за чисельністю осіб, що приймають рішення	3. груповий
г) за обґрунтованістю заходів щодо зменшення негативних наслідків ризику	4. динамічний
	5. індивідуальний
	6. локальний
	7. не виправданий
	8. статичний

11. ____ – стратегія, яка при багаторазовому повторенні гри забезпечує даному гравцю максимально можливий середній виграш
а) мета гри
б) оптимальна стратегія
в) правила гри
г) хід гри

12. До зовнішніх джерел виникнення ризику прямої дії відносяться:
а) законодавство
б) міжнародне середовище
в) податкова система
г) фінансові прорахунки

13. ____ – можливі варіанти дій гравців, обсяг інформації кожної сторони про дії іншої, результат гри, до якого приводить відповідна послідовність ходів
а) гра

б) мета гри
в) правила гри
г) хід гри

14. Відомо точно результат кожного з альтернативних варіантів вибору це

а) ризик
б) визначеність
в) невизначеність
г) ризик і невизначеність

15. Поєднайте області ризику з їх коефіцієнтами:

1. область абсолютної стійкості	а) 0 %
2. область кризового стану	б) 0-25 %
3 область критичного стану.	в) 25-50 %
4. область нестійкого стану	г) 50-75 %
5. область нормальної стійкості	д) 75-100 %

16. Вид невизначеності, який виникає у ситуації конфлікту двох або більше сторін, коли будь-яка сторона не має інформації про мотив та характер поведінки конкурента

а) невизначеність умов
б) невизначеність цілеспрямованої протидії
в) невизначеність цілей
г) невизначеність дій

17. ____ – стратегія, яка при багаторазовому повторенні гри забезпечує даному гравцю максимально можливий середній виграш

а) мета гри
б) оптимальна стратегія
в) правила гри
г) хід гри

18. Якщо ймовірність p_j станів “природи” E_j невідома, то використовують критерії

а) Гурвіца
б) Вальда
в) Гермесера
г) Севіджа
д) Бернуллі-Лапласа

19. Невизначеність зумовлюється не свідомими діями інших гравців, а відсутністю інформації про умови, в яких здійснюється дія

а) азартні ігри
б) ігри з природою
в) комбінаторні ігри
г) стратегічні ігри

20. Область ризику, що характеризується рівнем втрат, що не перевищують розміру чистого прибутку:

а) безризикова область
б) область високого ризику
в) область мінімального ризику
г) область максимального ризику

21. До зовнішніх джерел виникнення ризику непрямої дії відносяться:

а) інфляційні процеси
б) конкуренція
в) політична ситуація
г) відтік конфіденційної ситуації

22. Балансова модель стійкості фінансового стану підприємства використовується при застосуванні

а) аналітичних засобів
б) аналізу доцільності затрат
в) аналізу чутливості затрат
г) статистичних засобів

23. До зовнішніх джерел виникнення ризику непрямої дії відносяться:

а) інфляційні процеси
б) конкуренція
в) політична ситуація
г) відтік конфіденційної ситуації

24. Суб’єкт ризику:

а) група експертів, що визначають рівень ризику
б) діяльність виробничих підприємств усіх видів власності, банків і т.д., тобто діяльність всього того, що поєднується категоріями виробників та підприємців
в) ймовірність виникнення результату управлінського рішення
г) особа, що приймає рішення

25. ____ – можливі варіанти дій гравців, обсяг інформації кожної сторони про дії іншої, результат гри, до якого приводить відповідна послідовність ходів

а) гра
б) мета гри
в) правила гри
г) хід гри

27. Область підвищеного ризику характеризується:

а) величиною втрат, більшою, ніж розрахунковий прибуток
б) втратою власних коштів
в) рівнем втрат, які не перевищують розміри розрахункового прибутку
г) рівнем втрат, що не перевищують розміри чистого прибутку

28. За яким критерієм оптимальною вважається чиста стратегія A_i , при якій найменший виграш „статистика” буде максимальним, тобто йому забезпечується максимін (матриця по прибутках)

а) Гурвіца
б) Вальда

- в) Гермесра
- г) Севіджа
- д) Бернуллі-Лапласа

29. Графік вказує на характеристику особи:

а) нейтральна до ризику	
б) схильна до ризику	
в) уникає ризик	
г) впевнена в успіху	

30. До внутрішніх джерел виникнення ризику відносяться:

а) недоліки системи управління
б) природно-кліматичні умови
в) поведінка контрагентів
г) технологічні умови

8. Методи навчання. Аналітичний, дедуктивний, індуктивний; частково-пошуковий та дослідницький методи при організації самостійного навчання.

У навчальному процесі використовуються словесний, пояснювально-ілюстративний, репродуктивний, евристичний, дослідницький та дискусійний методи, метод проблемного викладу, ділова гра та моделювання. За логікою передачі інформації використовуються індуктивний та дедуктивний методи. Щодо методів контролю за ефективністю навчально-пізнавальної діяльності використовуються методи письмового, усного, практичного та самоконтролю.

У процесі викладання навчальної дисципліни для активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти передбачено застосування таких навчальних технологій:

- робота в малих групах дає змогу структурувати практичні заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного здобувача вищої освіти в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування;

- дискусії передбачають обмін думками і поглядами учасників з приводу даної теми, а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів;

- мозкові атаки – метод розв’язання невідкладних завдань, сутність якого полягає в тому, щоб висловити як найбільшу кількість ідей за обмежений проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію;

- кейс-метод – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності фахівців і передбачає розгляд виробничих, управлінських та інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу;

- презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для подання певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, демонстрації.

9. Форми контролю. Усне опитування, тестові завдання. Підготовка та написання модульної контрольної роботи (тестова - в eLearn).

Відповідно до «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» затвердженого вченою радою НУБіП України ВІД від 27.12.2019 р. видами контролю знань здобувачів вищої освіти є поточний контроль, проміжна та підсумкова атестації.

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних, лабораторних та семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувачів вищої освіти до виконання конкретної роботи.

Проміжна атестація проводиться після вивчення програмного матеріалу кожного змістового модуля. Навчальний матеріал дисциплін, які

викладаються протягом одного семестру – осіннього чи весняного, поділяється лекторами на два-три змістові модулі.

Проміжна атестація має визначити рівень знань здобувачів вищої освіти з програмного матеріалу змістового модуля (рейтингова оцінка із змістового модуля), отриманих під час усіх видів занять і самостійної роботи.

Форми та методи проведення проміжної атестації, засвоєння програмного матеріалу змістового модуля розробляються лектором дисципліни і затверджується відповідною кафедрою у вигляді тестування, письмової контрольної роботи, колоквиуму, результату експерименту, що можна оцінити чисельно, розрахункової чи розрахунково-графічної роботи тощо.

Засвоєння здобувачем вищої освіти програмного матеріалу змістового модуля вважається успішним, якщо рейтингова оцінка його становить не менше, ніж 60 балів за 100-бальною шкалою.

10. Розподіл балів, які отримують студенти. Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$.

11. Методичне забезпечення

Методичне забезпечення доступне на Навчально-інформаційному порталі НУБіП України. Виконання завдання на практичних заняттях (в групі та самостійно).

Виконання самостійної роботи (в малих групах, самостійно, eLearn).

Електронний навчальний курс «Критичне мислення та управління ризиками в ЗЕД»

12. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна література

1. Андрійчук В., Бауер Л. Менеджмент: прийняття рішень і ризик : Навчальний посібник – К.: КНЕУ, 2003. – 316 с.

2. Андрушків Б.М. Основи теорії та практики управління. Львів, 2003.
3. Вітлінський В.В., Наконечний С.І. Ризик у менеджменті. – К.: ТОВ “Борисфен-М”, 2006. – 362 с.
4. Евланов Л.Г. Теория и практика принятия решений. М.: Экономика, 2004.
5. Литвиненко Н.П., Терещенко Т.О. Методи та моделі прийняття рішень у міжнародному бізнесі: підручник. – К.: Центр учбової літератури, 2021. – 336 с.
6. Савчук В.П. Основи ризик-менеджменту підприємств. Дніпро: «Баланс Бізнес Букс», 2019. – 280 с.
7. Савчук В.П. Практическая энциклопедия финансового менеджера. К.: Баланс Бизнес Букс, 2017. – 976 с.
8. Савчук В.П. Оцифрованный менеджмент: Business Intelligence для ТОПов. К.: «Баланс Бизнес Букс», 2018. – 504 с.
9. Старостіна А. О., Кравченко В. А. Ризик-менеджмент: теорія та практика: Навч. посіб. - К.: ІВЦ "Видавництво «Політехніка»", 2004. - 200 с
10. Мороз В.М., Мороз С.А. Ризик-менеджмент: навч.посіб. К: «Кондор», 2019. – 140 с.
11. Останкова Л.А., Шевченко Н.Ю. Аналіз моделювання та управління економічними ризиками. Навч.посіб. – К.: Центр учбової літератури, 2019 – 256 с.
12. Cliff T. Ragsdale Spreadsheet Modeling and Decision Analysis: A Practical Introduction to Management Science. 8th edition. 2018 – 864 p.

Додаткова література

1. Дамордан А. Стратегический риск менеджмент. – М. Вильямс, 2010. – с.
2. Боди З., Кейн А., Маркус А. Принципы инвестиций: Пер. с англ. -4-е изд. - М.: Издат. дом «Вильямс», 2002. - 984 с. «
3. Ван Хорн Дж. К., Вахович Джон М. Основы финансового менеджмента: Пер. с англ. - 11-е изд. - М.: Издат. дом «Вильямс». -2001.-992 с.
4. Вітлінський В. В., Наконечний С. /., Шарапов О. Д. Економічний ризик та методи його вимірювання: Підручник. - К.: КНЕУ, 2000. -354 с.
5. Камінський А. Б. Економічний ризик та методи його вимірювання: Навч. посіб. - К.: Вид. дім «Козаки», 2002. - 120 с
6. Мертенс А. Управление рисками бизнеса. К.: МФК, 2011. - 54с.
(<http://mertens.com.ua/books/files/Risk%20Book%20Mertens.pdf>)
7. Малхотра Н. Маркетинговые исследования. Практическое руководство: Пер. с англ. - 3-е изд. - М.: Издат. дом «Вильямс», 2002. -960 с.
8. Моделирование рискованных ситуаций в экономике и бизнесе: Учеб. пособие / А. М. Дубров, Б. А. Лагоша, Е. Ю. Хрусталеv; Под ред. Б. А. Лагоши. - М.: Финансы и статистика, 2000. - 176 с.
9. Старостина А. А. Маркетинговые исследования. - М.: Издат. дом «Вильямс», 2001. - 284 с.
10. Тэпман Л. Н. Риски в экономике: Учеб. пособие для студентов вузов / Под ред. В. А. Швандара. - М.: ЮНИТИ, 2002. - 379 с.

Інформаційні джерела:

11. www.ebrd.com
12. www.ifc.org
13. www.palisade.com/risk/
14. www.ferma.eu/
15. <https://www.oracle.com/technetwork/middleware/crystalball/overview/risk-analysis-overview-4367760.pdf>

16. <https://online.sou.edu/degrees/business/mba/information-analysis-and-decision-making/excel-spreadsheets-business-decisions/>